

רשומות

הצעות חוק

12 בפברואר 1962

501

ח' באדר א' תשכ"ב

עמוד

126

חוק לתיקון פקודת המכס (תיקון מס' 2), תשכ"ב—1962

חוק לתיקון פקודת המכס (תיקון מס' 2), תשכ"ב-1962

1. במקום סעיף 130 לפקודת המכס¹ (להלן – הפקודה) יבוא:
- "הערכת טובין 130. (א) ערכם של טובין מיובאים לענין דיני המכס, הוא המחיר שאפשר להשיג בעדם, בשעת פדייתם, במכירה בשוק הפתוח כשהמוכר והקונה אינם הלויים זה בזה (להלן – המחיר המקובל).
- (ב) בסעיף זה, "שעת פדייתם" –
- (1) לגבי טובין חבי מכס – הזמן הקובע לגבי שיעור המכס;
- (2) לגבי טובין אחרים – הזמן כשבו חדלו להיות נתונים לפיקוח רשות המכס.
- (ג) הוראות סעיף זה אינן גורעות מהוראות הסעיפים 139, 140 ו-222."

2. במקום סעיף 131 לפקודה יבוא:

- "חישוב המחיר המקובל 131. לשם קביעת המחיר המקובל של טובין יש להניח הנחות אלה :
- (1) הטובין העומדים להערכה צריכים להימסר לקונה בנמל היבוא או במקום היבוא;
- (2) המוכר הוא שעליו לשלם את דמי ההובלה, הביטוח, העמלה ושאר יציאות, היטלים והוצאות הכרוכים בעשיית חוזה המכר ובמסירת הטובין בנמל היבוא או במקום היבוא, וכיניהם –
- (א) היציאות, היטלים וההוצאות הכרוכים בעשיית התעודות הקשורות ביבוא, למעט תעודות הגעשות בישראל;
- (ב) מכס והיטלים אחרים המוטלים בחוץ לארץ, למעט מכס והיטלים הניתנים להחזר;
- (ג) מחירים של כלי הקיבול, למעט כלי קיבול שמסוגים אוחם בנפרד לצורך גביית המכס עליהם;
- (ד) הוצאות האריזה;
- (ה) הוצאות הטעינה;
- (3) הקונה הוא שעליו לשלם את המכס, המסים וההיטלים האחרים המוטלים בישראל;
- (4) כמותם, הגדרם ואיכותם של הטובין שנמכרו הם כשל הטובין שיובאו."

1 דיני מדינת ישראל 8, תשרי, עמ' 39; ס"ח 327, תשכ"א, עמ' 28.

3. במקום סעיף 132 לפקודה יבוא:

132. היו טובין העומדים להערכה מיוצרים לפי המצאה שיש עליה פטנט או טובין שיש עליהם מדגם רשום, מניחים לשם קביעת מחירם המקובל שהמחיר המשתלם בעדם כולל, בין השאר, תמורה סבירה בעד זכותו של הקונה להשתמש בהם בלא הגבלה כפטנט או כמדגם.

"המחיר המקובל
בטובין בני פטנט
או מדגם

4. במקום סעיף 133 לפקודה יבוא:

133. טובין מיובאים שיש עליהם סימן מסחר או שהם מיועדים להימכר בסימן מסחר, בין לאחר עיבודם ובין שלא בעיבוד, מניחים, לשם קביעת מחירם המקובל, שהמחיר המשתלם בעדם כולל, בין השאר, תמורה סבירה בעד זכותו של הקונה להשתמש בסימן המסחר לגבי אותם טובין, ובלבד שסימן המסחר רשום מחוץ לישראל, או שהוא רשום בישראל ומצוין שהטובין שהוא משמש להם הם של ספק-חוץ, או של אדם שספק-חוץ העביר אליו את המוניטין של העסק שבקשר אליו משמש אותו סימן מסחר.

"המחיר המקובל
בטובין בני סימן
מסחר

5. אחרי סעיף 133 לפקודה יבוא:

133א. מכירה בשוק הפתוח בין מוכר וקונה שאינם תלויים זה בזה, היא לענין המחיר המקובל, מכירה שמתקיימים בה תנאים אלה:

"מכירה בשוק
הפתוח

- (1) המחיר הוא התמורה היחידה בעד מכירת הטובין;
- (2) המחיר לא הושפע על ידי יחסים מסחריים כספיים או אחרים, אם תלויים ואם שאינם תלויים, בין המוכר או שותף לעסקיו ובין הקונה או שותף לעסקיו, חוץ מיחסים שנוצרו במכירת הטובין;
- (3) אין למוכר, ולא לשותף לעסקיו, כל טובת הנאה, בין במישרין ובין בעקיפין, כמכירת משנה של הטובין, או כשימוש או בכל עשייה אחרת שתיעשה בהם לאחר המכירה הנדונה.

133ב. (א) מקום שהטובין העומדים להערכה יובאו אגב חוזה מכר, רשאי המנהל לראות כמחירים המקובל את המחיר שאותו חוזה מכר מחייב לשלם בעדם, ובלבד שנתמלאו התנאים המפורטים בסעיף 133א.

(ב) אם במחיר שחוזה מכר מחייב לשלם בעד הטובין אינם נכללים יציאות, היטלים והוצאות שמחשבים אותם, לפי סעיף 131, כחלק מן המחיר המקובל, יש להוסיפם למחיר שבחוזה המכר.

(ג) אם במחיר שחוזה מכר מחייב לשלם בעד טובין נכללים תשלומים שאינם חלק מן המחיר המקובל, ינוכו אותם תשלומים, לענין הערכת הטובין, מהמחיר שבחוזה המכר.

סמכות לראות
את המחיר כחוזה
המכר כמחיר
מקובל

6. במקום סעיף 135 לפקודה יבוא:

135. טובין שסווגו או שאפשר לסווגם לפי שמות, כותרות או הגדרים שונים שיש הבדל ביניהם לענין מכס, הרי אם היה הבדל לענין חבות או פטור — יהיו חבים במכס, ואם היה הבדל לענין שיעורי המכס — יוטל עליהם השיעור הגבוה ביותר, ובלבד שישווגו לפי השם, הכותרת או ההגדר המפורשים את הטובין פירוש מפורט יותר.

"סיווג טובין

החלפת סעיף 137 7. במקום סעיף 137 לפקודה יבוא:

137. טובין המורכבים משני חמרים או יותר שהם חבי מכס, כולם או מקצתם, ואין הטובין מפורשים בשום מקום אחר שבתעריף, יהיו חייבים במכס לפי החומר שעליו חל המכס בשיעור הגבוה ביותר, וכלכד שאם חומר מהחמרים האמורים גותן לטובין את צביונם המהותי, יסווגו לפי אותו חומר.

החלפת סעיף 148 8. במקום סעיף 148 לפקודה יבוא:

148. מקום שמחיר הטובין או כל סכום אחר שיש להביאו בחשבון לענין דיני המכס אינו נקוב במטבע ישראלי, יחושב במטבע ישראלי לפי השער הרשמי הקיים ביום פדיית הטובין.

ד ב ר י ה ס ב ר

לאחר שמדינת ישראל הצטרפה ביום 23.5.58 להסכם על הקמת מועצה לשיתוף פעולה בעניני מכס, שנחתמה ביום 15.12.50, רואה היא צורך למלא אחרי המלצת המועצה על הצטרפות לאמנה בדבר הערכת טובין לצרכי מכס ולאמנה בדבר מינוח לטיווגם של טובין בתעריפי המכס.

חלית החוק המוצע היא התאמת כמה מהוראות פקודת המכס לכללי האמנות האמורות, ואלה הן:

1. סעיף 130 לפקודת המכס, הדין באופן קביעת ערכם של טובין, אומר:

130. לענין חיקוק ברהוקף שלפיו מוטל על טובין מכס בשים לב לערכם יראו כערכם של הטובין שיובאו את המחיר שאפשר היה להשיגו בעדם במכירה בשוק הפתוח בשעת ייבואם, ועל ערך זה, שיקבעו המנהל, ישולם המכס.

ההוראה הקיימת קובעת איפוא את ערכם של טובין כמחיר שאפשר להשיג בעדם במכירה בשוק החפשי בשעת ייבואם, ואילו האמנה בדבר הערכת טובין לצרכי מכס קובעת שערך טובין כאלה לצרכי מכס יהיה המחיר שאפשר להשיג בעדם במכירה בשוק החפשי בשעת פדייתם מרשות המכס, שפירושה - במועד שנקבע לתשלום המכס. מוצע לתקן לפי זה את ההוראה הקיימת (סעיף 1).

2. סעיף 131 מורה, כי לשם חישוב מחיר הטובין כאמור בסעיף 130 יש להניח הנחות מסוימות, וזו לשונן:

- 131. לשם חישוב מחיר הטובין כאמור בסעיף 130 יש להניח הנחות אלה:
 - (1) הטובין העומדים להערכה צריכים להימסר לקונה בנמל היבוא או במקום היבוא והמוכר הוא שילם את דמי ההובלה, הביטוח, העמלה ושאר יציאות, היטלים והוצאות הכרוכים בעשיית חוזה המכר ובמסירת הטובין בנמל או במקום האמורים ולהוציא תשלומי מכס ועמלת קניה שלא למעלה מחמישה אחוזים מערכם הכללי של הטובין ושתשלומה לטובין הוכח להנחת דעתו של המנהל;
 - (2) הקונה לא שילם כל חלק של תוספת דמי הובלה שהוטלה על מנת להתזר כשהקונה יקיים תנאים מסויימים, ואין נפקא מינה אם יש בדעתו לקיים את התנאים דאם לאו;
 - (3) המחיר הוא התמורה היתידה בעד מכירת הטובין;
 - (4) אין למוכר, ולא לאדם אחר המשותף בעסקים עמו, כל טובת הנאה, בין במישרין ובין בעקיפין, במכירת משנה או בכל עשייה אחרת בטובין לאחר המכירה הנדונה;
 - (5) לא היו ולא יהיו כל יחסי מסחר בין המוכר ובין הקונה, בין לפי חוזה ובין באופן אחר, הין מאלה שנוצרו במכירת הטובין.

לפי פסקה (1) אין כוללים במחיר הטובין, לשם חישוב המכס המוטל עליהם לפי הערך, עמלה המשתלמת על ידי הקונה – היבואן, אם היא אינה עולה על חמישה אחוזים מערכם הכללי של הטובין, ואילו לפי האמנה, נכללת במחיר הטובין גם עמלת תיווך, אם היא כרוכה בעשיית חוזה המכר ובמסירת הטובין במקום יבואם. מוצע לתקן את ההוראה לפי האמנה (סעיף 2).

הפסקאות (2) – (5) לסעיף 131 הפכו לסעיף מיוחד – 133א – שנוסח בהתאם לאמנה ובו התנאים המהווים בסיס לקביעת "המחיר המקובל" של טובין, ואלה הם:

- (1) המחיר הוא התמורה היחידה בעת מכירת הטובין;
- (2) המחיר לא הושפע ע"י יחסים מסחריים בין המוכר לקונה שאינם נוגעים למכירה הנדונה;
- (3) למוכר אין הנאה נוספת במכירת משנה של הטובין ע"י הקונה (סעיף 5).

4. בסעיפים 132 ו-133 לא חל שינוי מהותי והם באים בחוק המוצע בשינוי נוסח בלבד (סעיפים 3, 4).

5. לפי הוראות האמנה רשאי מנהל המכס, במקרה של טובין שיובאו לפי חוזה מכר כשר, לראות את המחיר ששולם בעדם לפי החוזה כייסוד לקביעת המחיר המקובל, לאחר שיבדוק אם נכללו במחיר הסכומים שיש לכללם כהוצאות שהן חלק מהמחיר המקובל או סכומים שאין לכללם כאמור. מוצע לכלול בפקודת המכס הוראה כזו ולשם כך הוסף סעיף 133ב (סעיף 5).

6. התאמת הוראות פקודת המכס להוראות האמנה בדבר מינוח לסיווגם של טובין ("מינוח בריסל") התחילה זה מכבר, עם פרסומו החדש של חלק מתעריף המכס, ותהליך זה הנמשך וחולך יקיף בסופו את כל פרקיו. עם התאמת המינוח כאמור מן הראוי להחליף את הסעיפים 135 ו-137 לפקודת המכס, במגמה לתאם את כללי הפרשנות שעליהם מבוסס התעריף.

ואלה הוראות הסעיפים הקיימים:

135. טובין מסווגים או שאפשר לסווגם לפי שמות, כתוצאה או הגדרים שונים שיש הבדל ביניהם המכס – לפי השיעור הגבוה לענין מכס, הרי אם היה הבדל לענין תבות או פטור – יהיו חבים במכס, ואם היה הבדל לגבי שיעורי המכס – יוטל עליהם השיעור הגבוה ביותר.

137. טובין המורכבים משני חברים או יותר שהם חבים במכס, כולם או מקצתם, ואין הטובין משני חברים או מפורשים בשום מקום אחר שבמערף, יהיו חייבים במכס בשיעור הגבוה ביותר שאפשר להטילו, יותר.

טובין העשויים להסתוווג לפי פרטים שונים של התעריף מסווגים כיום לפי הפרט הקובע את השיעור הגבוה ביותר, ואילו כללי הפרשנות של האמנה אומרים שיש לסווגם לפי הפרט המגדיר את הטובין הגדר מפורט יותר, ומכאן התיקון המוצע לסעיף 135 (סעיף 6).
טובין המורכבים משני חברים או יותר מסווגים לפי החוק הקיים בהתאם לחומר שעליו מוטל שיעור המס הגבוה ביותר, ואילו לפי כללי הפרשנות של האמנה יש לסווג טובין אלה לפי החומר המקנה להם את צביונם המהותי; אפשרות הסיווג לפי שיעור המכס הגבוה יותר תהיה מעתה חלופה למקרה שהאפשרות לסיווג על פי החומר המקנה להם את צביונם המהותי אינה בת ביצוע, ומכאן התיקון לסעיף 137 (סעיף 7).

7. סעיף 148 לפקודה קובע:

148. מקום שהציאות שבחשבון המכר אינן נקובות במטבע ישראלי, רשאי המנהל, לקבוע את השער שלמיו יחושבו אותן וציאות במטבע ישראלי לצורך דיני המכס.

חוראות האמנה קובעות כי יש להמיר את הציאות האמורות לפי השער הרשמי הנוהג אותה שעה, ומכאן התיקון המוצע (סעיף 8).

נספח א להצעת החוק

קטעים ממינוח בריסל 1950 בדבר הערכת טובין לענין מכס

הממשלות החותמות על אמנה זו, ברצותן להקל על הסחר הבינלאומי, ברצותן לפשט את המשא ומתן בין העמים בשאלת תעריפי מכס ואת ההשוואה של מספרים מסוימים טיים בנוגע לסחר חוץ ככל שהשוואות כאלה מדוייקות יותר כשהן מבוססות על הערכה אחידה של טובין;
בזיוחן משוכנעות שאחידות מקסימאלית בהערכת שווים של טובין לענין מכס תהיה צעד חשוב לקראת מטרת אלו, לאחר שנתנו את דעתן על הצבודה שכבר נעשתה בריסל בשדה זה על ידי קבוצה החקר של איגוד המכס האירופי, ובהיותן סבורות שדרך הטובה ביותר להשגת תוצאות בענין זה היא, כרייתת אמנה בין-לאומית – הסכימו ביניהן לאמור:

סעיף 2

בכפוף להוראות סעיף 4 תכניס כל אחת מבעלות האמנה לדיני ארצה ומתאריך תחילת תקפה של אמנה זו לגביה, את ההגדרה של ערך המפורשת בנספח א' לאמנה זו (להלן – "ההגדרה") ותשתמש בה.

סעיף 3

כל אחת מבעלות האמנה חייבת, בהשתמשה בהגדרה זו, לעשות זאת לפי ההוראות שבהערות הפרשניות (להלן – "ההערות") המפורשות בנספח ב' לאמנה זו.

סעיף 4

כל אחת מבעלות האמנה רשאית להתאים לעצמה את נוסח ההגדרה –
(א) על ידי שתכניס בה מתוך הערות אותן הוראות שתראה בהן צורך;
(ב) על ידי שתתן לנוסח את הצורה המשפטית הדרושה כדי להפעילו בדיני ארצה, ולפי הצורך – על ידי הוספת הוראות משלימות המבהירות את בוננת ההגדרה.

נספח א

הגדרת הערך

סעיף 1

(1) לענין הטלת מסי מכס ייחשב כערכם של טובין שיובאו לצריכה בארץ מחירם הנורמלי, היינו המחיר שאפשר להשיגו בסדם, שעה שחל השלום המכס, במכירה בשוק הפתוח בין קונה למוכר שאינם תלויים זה בזה.
(2) מחירם הנורמלי של טובין מיובאים ייקבע על יסוד הנחת אלה:
(א) רואים את הטובין כאילו נמסרו לקונה בגמל או במקום שבו הגיעו לארץ היבוא;
(ב) והמוכר גושא ככל היציאות, ההיטלים וההוצאות הכרוכים במכירה ובמסירה של הטובין באותו גמל או מקום; אבל
(ג) הקונה ישא בכל תשלומי המכס והמסים החלים בארץ היבוא.

סעיף 2

(1) מכירה בשוק הפתוח בין קונה למוכר בלתי תלויים זה בזה מגיחה מראש –
(א) שהמחיר הוא התמורה היחידה;
(ב) ושהמחיר המוסכם אינו מושפע משום זיקה מסחרית, כספית או אחרת, לפי חוזה או באופן אחר, בין המוכר או כל אדם המשותף בעסקים עמו ובין הקונה או כל אדם המשותף בעסקים עמו (חוץ מהזיקה שנוצרה במכירת הטובין הנדונים);
(ג) וששום חלק בהכנסה ממכירת משנה של הטובין או מהשימוש בהם או מכל עשייה אחרת בהם לאחרי המכירה הנדונה לא תגיע, לא במישרין ולא בעקיפין, לידי המוכר או לידי כל אדם המשותף בעסקים עמו.
(2) רואים שני בני אדם כמשותפים בעסקים זה עם זה, אם אחד מהם יש לו, במישרין או בעקיפין, כל ענין בעסק או ברכוש של משנהו, או אם לשניהם יש ענינים משותפים בעסק או ברכוש, או אם יש לאדם שלישי ענין בעסקים או ברכושם של שניהם.

סעיף 3

היו הטובין העומדים להערכה –
(א) מיוצרים לפי אמצאה שיש עליה פטנט או טובין שיש עליהם מדגם רשום; או
(ב) מיובאים לפי סימן מסחרי של ארץ-חוץ או מיובאים למכירה לפי סימן מסחרי של ארץ-חוץ;
ייקבע המחיר הנורמלי על יסוד ההנחה שערך הזכות להשתמש בפטנט, במדגם או בסימן המסחרי לגבי הטובין כלול באותו מחיר נורמלי.

נספח ב הערות פרשניות להגדרת הערך מילואים לסעיף 1

הערה 1

"שעת שתשלום המכס ה"ל", כאמור בסעיף קטן (1) לסעיף 1, יכול שתהא, השעה בה מוגש או נרשם הרישומין או שעת תשלום המכס או שעת המפדה הכל לפי דיניה של הארץ.

הערה 2

"היציאות, היטלים וההוצאות" כמוזכר בסעיף 1, סעיף קטן (2) (ב), כוללים במיוחד –

דמי תובלה;

דמי ביטוח;

עמלה;

תיווך;

יציאות, היטלים והוצאות בעד עריכתם של מסמכים מחוץ לארץ-היבוא הכרוכים בהבאת הטובין לארץ-היבוא, לרבות אגרות קונסולריות;

הסכום נטו (אחרי ניכוי תשלומים שהוחזרו או יוחזרו) של מכס ומסים החלים מחוץ לארץ-היבוא;

הוצאות לכלי קיבול, למטט כלים שרואים אותם כחפצים נפרדים לענין הטלת מכס; הוצאות אריזה (לעבודה, לחמרים או לדברים אחרים);

דמי טעינה.

הערה 3

היה המחיר הנורמלי תלוי בכמות הדבר הנמכר, ייקבע המחיר על יסוד ההנחה שהכמות שנמכרה היא הכמות העומדת להערכה.

הערה 4

היתה קביעת הערך או המחיר ששולם או שישולם תלויה בגורמים המבוטאים שלא במטבע ארץ היבוא, יומר מטבע-החוץ במטבע ארץ היבוא לפי שער החליפין הרשמי של אותה ארץ.

הערה 5

תכליתה של הגדרת הערך היא לאפשר בכל המקרים את חישוב המכס המגיע על בסיס המחיר שבו טובין מיובאים מצויים באורח הפשי לכל קונה בשוק הפתוח במל או במקום שבהם מגיעים הטובין לארץ-היבוא. זהו מושג לשימוש כללי ותואו חל בין שהטובין המיובאים הם נושא לחוזה מכר ובין שאינם נושא לחוזה מכר, יהיו תנאי החוזה ככל שיהיו.

ואולם הפעלת ההגדרה גוררת חקירה במחירים השוטפים בזמן ההערכה. למעשה, כשטובין מיובאים הם נושא למכר בתום-לב, אפשר איפוא לראות בדרך כלל את המחיר ששולם או שיש לשלם מכוח אותה מכירה כעדות כשרה על המחיר הנורמלי המוזכר בהגדרה. והואיל וכך, הרי שהמחיר ששולם או שיש לשלם יכול בסבירות לשמש בסיס להערכה, וממליצים לפני רשויות המכס לקבל מחיר זה כערכם של הטובין הנדונים, ובלבד –

(א) שייקטרו אמצעי זהירות נאותים למניעת התחמקות ממכס על ידי חוזים או מחירים מדומים או מתעבים;

(ב) שיתואם במחיר החוזה כל הצריך תיאום, בגלל נסיבות המשנות את החוזה מן המושג של ארץ היבוא הכלול בהגדרת הערך.

תיאומים לפי פסקה (ב) לעיל יכול שיהיו דרושים במיוחד לגבי דמי התובלה ושאר הוצאות הנדונות בסעיף קטן (2) לסעיף 1 ובהערה 2 של המילואים לסעיף 1, או לגבי נכיונות או הפחתות אחרות במחיר, שהוענקו לטובת טובנים יחידים או בעלי זכויות יחידים, או לגבי כל נכיון או נורמלי או כל הפחתה אחרת מן המחיר ההתחרוטי הרגיל.

מילואים לסעיף 3

הערה 1. הוראות סעיף 3 (א) יכול שיהולו גם לגבי טובין מיובאים לשם מכירתם, אחר עיבוד נוסף, לפי סימן מסחרי של ארץ-החוק.

הערה 2. פסקה (ב) לסעיף 3, או כפי שתוקנה בהערה 1 לעיל, אפשר להרחיבה כך שלא תחול על סימן מסחרי שנרשם בארץ-היבוא, אלא אם הסימן בא לציון שהטובין שלנכיהם הוא משמש הם של –

(א) אדם שגידל אותם, ייצר אותם, בחר אותם, הציעם למכירה או עשה בהם בדרך אחרת מחוץ לארץ-היבוא; או

- (ב) מי שמשותף בעסקים עם האדם האמור ב(א) לעיל; או
(ג) מי שאליו העביר האדם האמור ב(א) או ב(ב) לעיל את מוניטין העסק שלגביו שימש הסימן המסחרי.

הערות מילואים כללית

ממליצים על כך שמושג הערך המובע בהגדרה ובהערות פרשניות אלה ישמש בהערכת כל הטובין החייבים הצהרת נכס, לרבות טובין פטורים ממכס וטובין חבי מכס מיוחד.

נספח ב להצעת החוק

כללים לפרשנות אמנת המינוח

- (3) אם מטיבה כלשהי אפשר לכאורה לטווג את המוצר לפי שני נסמנים או יותר, ייעשה הסיווג כדלקמן:
- (א) הפרט הנותן את התיאור המפורט יותר יהיה עדיף.
(ב) הערוכות ומוצרים מורכבים הכוללים בתוכם המרים שונים, או שהוכנו ממריי כיבים שונים, ואינם ניתנים לטווג לפי (א), יטווגו כאילו הורכבו מהחומר או מן המרכיב המקנה למוצר את סגולתו העיקרית, במידה שניתן להשתמש בקנה מידה זה.
(ג) באין אפשרות לטווג סחורות לפי (א) או (ב), יטווגו לפי הנסמן שעליו חל הנכס הגבוה ביותר.